

Hattemagerhusets sidste beboer: *Et liv uden toilet, vand og vaskemaskine*

For Elvira Jonassen, Tarm, er Hattemagerhuset ikke blot et museum. Det er hendes tidligere hjem, og de aktiviteter, der nu er turistattraktioner, var i mange år dagligdags gøremål for hende.

Mange børn undrer sig, når de besøger Hattemagerhuset. Var det sådan, oldemor levede? Skal man gå på toilet uden for? Hvor er komfuret og vaskemaskinen?

Men Elvira Jonassen undrer sig ikke. Selv om Hattemagerhuset som museum er bragt tilbage til tiden omkring 1880, kender hun til mange af forholdene.

Da hun og hendes mand, arbejdsmand Karl Jonassen, i 1942 købte huset, var huset stort set, som de fremstår som museum.

Toilet i et udhus. Lys fra petroleumslamper. Varme fra en kakkellovn og vand fra en pumpe på gårdspladsen.

Senere blev der gjort meget ved huset. Elvira og Karl Jonassen havde otte børn, hvoraf de yngste er født i huset. Det skabte naturligvis pladsproblemer i det 48 kvm. store hus.

Selv om der kunne være to køjesenge inde i soveværelset og en lille seng for fodenden af forældre-

Elvira Jonassen boede i Hattemagerhuset ind til 1985. Hun har næsten lige så meget plads i sin nuværende lejlighed, som familien på 10 havde i det lille hus. (Foto: Brian Dixen Møller).

nes seng, måtte familien efterhånden udvide ved at indrette to værelser på loftet.

- Der var ikke for meget plads, men dengang gik det jo. Da behøvede børn ikke eget værelse, som de har nu, fortæller Elvira Jonassen.

Heller ikke stuen var for rummelig til den store familie. Et stort spisebord og en bænk - meget mere var der ikke plads til.

Mens Karl Jonassen arbejdede som arbejdsmand ved kommunen, havde Elvira Jonassen nok at gøre med at passe hus og børn. Uden de moderne hjælpemidler, som findes i ethvert hjem i dag, var det mere end fuldtidsarbejde at passe børn og hus.

- Det var hårdt ind i mellem, og i dag forstår jeg ikke, hvordan jeg kunne, fortæller Elvira Jonassen.

Madlavningen foregik i et lille køkken, der blev udvidet med en gang. Maden blev lavet på et gas-komfur. Vandet til madlavningen blev hentet ved en pumpe, som den der i dag står foran huset. Senere fik familien dog lagt vand ind i køkkenet, lige som der blev indrettet et toilet i huset.

Det var også Elvira Jonassens opgave at hugge brænde til kakkelloven, inden familien fik oliefyr. Brændet blev også brugt til at fyre op under den

Hattemagerhuset, som det så ud i 1964, da familien Jonassen boede der.

Elvira Jonassen i 1964, mens hun endnu boede i Tarms ældste hus.

gruekedel, som var nødvendig til tøjvask. Især mange bleer er blevet kogt under gruekedlen, for Elvira Jonassen fødte tvillinger, mens ægteparret boede i huset - det var før, man kunne købe pampas.

Til huset hørte også dengang en stor have, som blev dyrket med kål, kartofler og grønsager. Bærbuske, frugttræer, en ged,

høns og ænder var også med til at forsyne familien.

Med årene gennemgik Hattemagerhuset en stor forandring. Foruden el, vand, toilet og nye værelser satte familien nye døre og nye vinduer i. De malede vægge i stuen blev overdækket med tapet.

Huset blev mere og mere moderne.

Karl Jonassen døde i

1967, men Elvira Jonassen blev boende i huset ind til 1985. Da flyttede hun ind i en lejlighed i Torvegade - en lejlighed på næsten samme størrelse som det hus, familien på 10 havde beboet.

Elvira Jonassen var ikke begejstret for den skæbne huset derefter led som øvelsesbygning for CF,

men er meget glad for, at det nu er blevet museum. Trods 1 måneders indlæggelse på sygehuset har hun set Hattemagerhuset efter istandsættelsen.

- Det er sjovt at se så pænt, det er blevet. Da vi flyttede, ødelagde CF det hele, men nu er det blevet pænt igen, siger Elvira Jonassen. haj